

Østmarkas Venner
Postboks 129 Tveita
0617 Oslo

Oslo kommune
Kultur- og idrettsetaten
Postboks 1443 Vika
0115 Oslo

Oslo 8. mars 2005

Alternativ til Prinsdal skytebane - Østmarkas Venners hørings svar

INNLEDNING

Østmarkas Venner har mottatt til høring sak om alternativ til Prinsdal skytebane. Nordstrand Skytterlag har fått midlertidig forlengelse av leiekontrakten for Prinsdal skytebane. Oslo kommune, Kultur- og idrettsetaten, er bedt om å undersøke muligheten for andre løsninger i den sørøstlige delen av Oslo. Av de forslag som er vurdert ligger to av alternativene i Østmarka, Godlia og Grønmo.

Østmarkas Venner har nærmere 2.700 medlemmer, inkludert borettslag og foreninger. Østmarkas Venner har som formål å bevare Østmarka som natur- og friluftsområde for dagens og kommende generasjoner. I § 3 i Østmarkas Venners vedtekter heter det bla at foreningen skal arbeide for å bevare markagrensa, arbeide for å sikre adkomsten, hindre tekniske inngrep som forringer Østmarka som naturområde og unngå motorisert og støyende aktivitet i Marka. Skytebane innenfor markagrensa er helt uforenlig med Østmarkas Venners vedtekter.

OVERORDNEDE FØRINGER ANGÅENDE OSLOMARKA

Nasjonale

I Miljøverndepartementets føringer angående Marka fra april 1986 står skytebaner oppført på lista over uønskete inngrep i Marka. I St.meld. 39 (2000-01) *Friluftsliv – ein veg til høgare livskvalitet* (Friluftsmeldinga) står det bl.a. at *Regjeringa vil leggje vesentlig vekt på å verne om høvet til å oppleve stille, fred og ro*. Videre står det i kapittel 7.4 Marka: *Når det gjeld kvaliteten på markaområda er det grunn til å merkje seg at befolkninga i større byar og*

tettsteder er dei som i størst grad legg vekt på fråver av støy i friluftsområde. Kommunane må derfor unngå å lokalisere støyende verksemd slik at område brukt til friluftsliv blir ramma.

Regionale/kommunale

I Mål og retningslinjer for forvaltning av Oslo kommunes skoger, som nylig er vedtatt av bystyret, står følgende om støyende aktiviteter: *Eksisterende støyforurensende anlegg bør søkes nedlagt og aktiviteten flyttes til steder der støyen kan aksepteres. Dersom dette ikke er mulig, må det gjennomføres støydempende tiltak. Nye anlegg tillates ikke* (vår utheving).

Generelle kommentarer

Å etablere en ny skytebane inni et av landets aller viktigste og mest brukte friluftsområder, vil være fullstendig i strid med en etablert, framtidsrettet forvaltningspraksis. Sammenhengende natur- og friluftsområder nær større byer er det i dag stor knapphet på, og de har en uvurderlig betydning som rekreasjonskilde, opplærings- og tumleplass for barn og unge og arena for naturopplevelser. I tillegg er slike områder viktige for det forebyggende helsearbeidet, både fysisk og psykisk, og bidrar til at barn kan utvikle motoriske ferdigheter.

Bruk av Marka til fysisk aktivitet, som trim/trening, fot- og skiturer, bading, sykling, padling osv. er en svært viktig del av den norske friluftslivskulturen. I et miljøperspektiv er nærområdene ekstra viktige, fordi de representerer hverdagsfriluftslivet, er lette å nå uten motorisert transport og er tilrettelagt for mange brukergrupper.

Mer konkret vil anleggelse av skytebane bryte Markagrensa og beslaglegge store arealer til vei, skytebane og parkeringsplasser. Skytebane vil medføre ny og uakseptabel støy som vil forplante seg innover i områder som er viktige for friluftsliv og dyreliv.

Østmarka er fra før av landets mest brukte friluftsområde per arealenhet, og denne bruken vil bare øke. Den aktuelle delen av Østmarka er flittig brukt, og med de utbyggingsplaner som foreligger i nærliggende områder vil denne delen av Østmarka få enda større verdi framover. Skytebanene er planlagt oppført i en landskapsmessig vakker del av Østmarka hvor det bl a forekommer bevaringsverdige myrer og et rikt dyreliv, noe som har sammenheng med at området er relativt urørt.

MERKNADER TIL HØRINGS-DOKUMENTET

Generelt

Østmarkas Venner er noe forundret over at Oslo kommune i denne saken synes å ha svært dårlig tid. Saken blir sendt ut på uvanlig kort høring (3 uker) og vil deretter bli oversendt byrådsavdelingen etter en ukes behandling i fagetaten. En høringsfrist på 3 uker i en sak som er så viktig for allmenne interesser er etter vårt syn ikke akseptabelt. Dette har vi også tatt opp på informasjonsmøte 7. februar uten å bli hørt.

Utredningen er etter vårt syn svært mangelfull og faglig lite holdbar. Den underkommuniserer og bagatelliserer negative konsekvenser for naturverdier og friluftsliv i Østmarka.

Utredningen er også svært mangelfull når det gjelder utredning av andre alternativer enn Oslo sørøst. Det er ikke lagt ressurser i å forsøke å finne egne områder som unngår eksisterende eller planlagt bebyggelse eller nasjonalt viktige friluftsområder.

Støyvurderinger og støygrenser

Østmarkas Venner synes det er positivt at Oslo kommune har engasjert Kilde akustikk AS for å foreta støyberegninger. Problemet med utredningen og høringsutkastet er at det er basert på foreldede retningslinjer for behandling av støy (Rundskriv T-2/93). Som Kultur- og idrettsetaten er kjent med har Miljøverndepartementet nylig vedtatt nye retningslinjer for støy i arealbehandlingen (T-1442). Disse retningslinjene er riktignok ikke juridisk bindende, men skal legges til grunn av bl.a. kommuner ved planlegging og behandling av enkeltsaker etter plan- og bygningsloven. De burde derfor vært lagt til grunn i Kultur- og idrettsetatens høringsutkast, og i Kilde Akustikks støyutredning burde de nye støyretningslinjene vært tatt inn. Dette er en alvorlig mangel ved høringsdokumentene.

I retningslinjene sies det bl.a. følgende om stille områder: *Kommunen bør unngå å lokalisere nye støykilder slik at verdifulle stille områder forsvinner eller reduseres i omfang. Fravær av støy er en forutsetning for at friluft- og rekreasjonsområder og kulturmiljøer skal ha full verdi. Hvilke lydnivåer som oppleves som sjenerende, avhenger av hvilken type område man befinner seg i, og hvilken bruk av området som er ønskelig.*

Retningslinjene legger også til grunn en støygrense på 35-40 dB (L_{pAeq}) i nærfriluftsområder, bymarker (ytte sone) og friluftsområder ved sjø og vassdrag. I større upåvirkede naturområder, som for eksempel nasjonalparker, naturområder i fjellet og kjerneområder i bymarker er all hørbar fremmed lyd i prinsippet uønsket.

Vurdering av eksisterende baner og interkommunalt samarbeid

Østmarkas Venner mener at høringsutkastet er mangelfullt angående utredning av eksisterende baner og særdeles mangelfullt når det gjelder andre alternativ utenfor Oslo sørøst. Etter vår mening er det uhyre kortsiktig å omplassere en problematisk skytebane innenfor det samme område, med den følge at man bare skyver konfliktene 10-20 år fram i tid. Hvis Oslo kommune ønsker å løse problemet med skytebanen i et langsiktig perspektiv, må det gjennomføres en grundig og omfattende utredning for å finne et alternativ godt utenfor tettbygd strøk og Østmarka. En slik plassering sikrer Nordstrand skytterklubb en lite konfliktfylt skytebane i et 50-års perspektiv. Vi er overbevist om at slike alternativer finnes i akseptabel avstand fra Oslo sørøst.

Forslag til alternative områder for ny skytebane i Oslo

Østmarkas Venner vil i det etterfølgende kun kommentere de to alternativene som ligger i Østmarka. Vi er forundret over at Oslo kommune kan sende ut på høring et forslag som så sterkt nedtoner de negative konsekvensene av å anlegge en skytebane i Østmarka. Det later til at Kultur- og idrettsetaten ikke er kjent med grunnleggende retningslinjer, lover og forskrifter som angår Oslomarka. I alle fall er de ikke framhevet i høringsdokumentet.

Oslomarka er Norges mest brukte, og utvilsomt det viktigste, natur- og friluftsområdet i Norge. Over 1 mill mennesker har 0,4% av Norges areal som sitt nærområde, og Marka er derfor svært mye brukt året rundt til mange typer av friluftaktiviteter. I tillegg til at deler av Marka er vernet etter naturvernloven, er den også underlagt spesielle regler som skal ivareta dette unike området for kommende generasjoner. Oslomarka forvaltes etter § 17 b i skogloven (som ett av to områder i Norge), der det er lagt begrensninger på hogst (bl.a. flatestørrelser), og det er strenge regler for hogst inn mot stier og skiløyper, vassdrag og våtmark, og for opprydding etter hogst. Videre har Oslo kommune særskilte regler for drift av sin skog (jfr. flerbruksplan for Oslo kommunes skoger), der hensynet til friluftsliv og naturverdier skal gå foran hensynet til økonomisk avkastning.

05.06.91 vedtok bystyret en egen kommunedelplan for Marka (endret 24.06.92), la arealet ut som LNF-område, fastsatte en Markagrense og egne planbestemmelser. Av disse framgår det bla. at varige konstruksjoner og anlegg bare kan tillates ved å lage reguleringsplan, og at ny bebyggelse er i strid med planen.

Godlia

Med skytebane på Godlia må det bygges ca 300 m vei innover i Marka og en stor parkeringsplass i enden av veien. Dessuten blir det ført inn vann, avløp og strøm til skytebanen. På innsida av parkeringen vil skytebanen okkupere flere hundre mål. Både parkeringsplassen og skytebanen planlegges anlagt i et svært sårbart natur- og friluftsområde. Flomsletta til bekken fra Sølvdobla blir direkte berørt av hele anlegget. Dette fukt/våtmarks-området ligger innenfor det som i heftet "Naturregistreringer i skogbestand i Oslo kommunes skoger" benevnes Sølvdoblabecken, og karakteriseres som en svært viktig naturtype. I planbestemmelsene for kommunedelplanen for Marka er det uttrykkelig forbud mot bygge- og anleggstiltak i 100m-beltet langs vassdrag.

Totalt er det seks områder rundt Godlia som er karakterisert som svært viktige, viktige eller lokalt viktige naturtyper. Skogen innenfor Godlia har store friluftsverdier, og er derfor foreslått vernet som spesielt friluftsområde i Flerbruksplan for Oslo kommuneskoger.

Ifølge Kilde Akustikk vil støyen være hørbar (over 45 dB) i et 10 km² stort turterreng fra Langvann i nord, via Eriksvann i øst til Rolandsåsen i syd. Hvor store områder som kommer innenfor Miljøverndepartementets anbefalte støygrense (35-40 dB) i bymarker ytre sone framkommer ikke. Skytingen vil være godt hørbar i hele nærområdet til Sandbakken sportsstue, som dermed blir sterkt forringet. Nærområdene til Godlia (Dølerud-Trollvann) vil bli utsatt for høyt støynivå (70 dB). Støy vil også berøre flere merkede løyper i området og bruken av disse vil høyt sannsynlig økes betraktelig etter boligutbyggingen på Gjersrud-Stensrud. Ved Askevannet rett sør for den planlagte skytebanen er det opparbeidet en bål plass, og det går en natursti rundt vannet som også vil bli sterkt berørt av støy på 60-70 dB. Også Frambu helsesenter vil bli berørt av skytebanen.

Grønmo

For Grønmo eksisterer det to alternativer. I begge tilfeller benyttes eksisterende areal på søppelfyllplassen, men det blir behov for en utvidelse av eksisterende parkering. Skytebanen vil ligge åpent og uheldig til. Skytebanens ulemper for Østmarkas brukere blir først og fremst knyttet til støy i nærheten av en av de aller viktigste innfartsårene til Marka. Dessuten blir svært viktige natur- og friluftsområder rundt Gjersrudleiken og oppover Rundvassåsen til Østmarkkapellet også sterkt forringet av støy. Med alternativ 1 blir støyen hørbar i et område på ca 10 km² fra Nøklevann i nord, via Langvann i øst til Godlia i sør. Med alternativ 2 vil en støyvoll muligens føre til at veien til Østmarkkapellet må stenges, og det blir betydelig støy mot nord og sør. Tilsvarende som for Godlia sier utredningen ingenting om hvor store områder i Østmarka som kommer innenfor Miljøverndepartementets nye støyretningslinjer. Den framtidige bebyggelsen ved Gjersrud-Stensrud vil om noen år gjøre Grønmo til et enda viktigere atkomstområde til Østmarka.

Kultur- og idrettsetatens foreløpige anbefaling i saken

Kultur- og idrettsetatens argumentasjon og anbefaling bygger på at "skal være forsiktig med å legge denne i nær tilknytning til boligområder". Derfor velger de å vurdere støy i boligområder opp mot støy i friluftsområder. De ender derfor opp med å anbefale at

skytebanen legges til Godlia i Østmarka. Verken i konklusjonen eller tidligere i utredningen later det til at Etaten kjenner til eller legger til grunn Markabestemmelser eller nye retningslinjer for støy bl.a. i bymarker. Østmarkas Venner går kraftig mot å anlegge skytebane på Godlia i Østmarka.

Østmarkas Venner frykter også at bygging av skytebane i Østmarka kan komme til å skape presedens for andre tyngre tilretteleggingstiltak/utbygginger som golfbaner, alpin/skianlegg mm. i Marka. Slike anlegg vil punktere Markagrensa og det vernet som Norges viktigste friluftsområde har i dag.

KONKLUSJON

Østmarkas Venner vil advare sterkt mot å anlegge ny skytebane innenfor Markagrensa i Østmarka. Dette vil være i strid med de planbestemmelsene som gjelder for Oslomarka. Vi vil sterkt oppfordre kommunen til å starte opp en omfattende utredning med tanke på å finne en skytebanelokalisering som ikke kommer i konflikt verken med boligområder eller viktige friluftsområder/Marka. En slik løsning må finnes i rimelig nærhet til Oslo øst, men også nabokommuner må kunne vurderes, og det må planlegges i et 50-årsperspektiv.

I en slik utredning må de nye støyretningslinjene (T-1442) legges til grunn. Disse retningslinjene er langt mer restriktive når det gjelder støy i friluftsområder/bymarker enn de som Kultur- og idrettsetaten og Kilde Akustikk har brukt. Dersom ikke de nye retningslinjene anvendes i den videre saksbehandling, vil Østmarkas Venner bringe saken inn for Fylkesmannen i Oslo og Akershus med tanke på innsigelse mot planen.

Til slutt vil vi peke på at miljøvernminister Knut Arild Hareide svarte følgende på spørsmål fra stortingsrepresentant Ågot Valle i Stortingets spørretime 08.02.05 om dispensasjon for bygging i Oslomarka: *Jeg er opptatt av at markagrensen skal overholdes. Jeg kommer derfor til å innskjerpe dette overfor de berørte kommuner og fylkesmenn* (fullstendig spørsmål og svar er vedlagt). Vi håper Oslo kommune merker seg dette, og legger bort alle forslag om å bygge skytebane i Østmarka eller dens umiddelbare nærhet.

Med vennlig hilsen

Steinar Saghaug
leder

Johan Ellingsen (sign.)
nestleder

Vedlegg: Utskrift av spørsmål og svar i Stortingets spørretime angående markagrensa

E-kopi:
Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Oslo kommune, Friluftsetaten
OOF
NOA

Vedlegg

Skr. spm. fra Ågot Valle (SV) til miljøvernministeren
Dok. 15 spm. 486 (2004-2005)

Datert: 08.02.2005

Besvart 17.02.2005 av miljøvernminister Knut Arild Hareide (KrF)

Spørsmål:

I en betenkning for Oslo og Omland Friluftsråd konkluderer professor Carl August Fleischer med at den byggetillatelsen som er gitt til prinsesse Märtha Louise innenfor markagrensa, er ulovlig. Fylkesmannen begrunner dispensasjonen med at prinsessen har særrettigheter fordi hun er kongelig.

Hvordan vurderer statsråden denne begrunnelsen, er statsråden enig i at dispensasjonen kan føre til uthuling av byggeforbudet i Osloområdet, og vil han i så fall ta tiltak for at dispensasjonen blir trukket tilbake?

Svar:

Fylkesmannen har truffet endelig vedtak i den aktuelle byggesaken, og vedtaket kan ikke påklages videre. Miljøverndepartementet kan likevel på visse vilkår omgjøre underordnet organs vedtak, blant annet vedtak som må anses som ugyldige.

Miljøverndepartementet finner ikke grunnlag for å gripe inn og overprøve fylkesmannens vurdering i dette tilfellet. Fylkesmannens vedtak er begrunnet med at søkeren, prinsesse Märtha Louise, kan anses å ha særlige behov, og at utbyggingen vil ha begrensede negative virkninger på natur- og friluftinteressene. På grunn av at det er helt spesielle forhold til stede i denne saken, vil fylkesmannens avgjørelse ikke få konsekvenser for behandlingen av andre saker om bygging innenfor markagrensen. Jeg har ikke merknader til fylkesmannens beslutning i denne saken.

Jeg er opptatt av at markagrensen skal overholdes. Jeg kommer derfor til å innskjerpe dette overfor de berørte kommuner og fylkesmenn.